

Participatie – jongeren doen mee

Een praktische handreiking voor gemeenten

Colofon

Uitgave

FORUM – Instituut voor
Multiculturele Ontwikkeling
Postbus 201
3500 AE UTRECHT
T (030) 297 43 21
www.forum.nl

Samenstelling

FORUM:
Charly Behoekoe
Benjamin Brown
Ellen Malaihollo - Tamaëla
Fernando Miguel Fernández
Tanja Rambhadjan - Bhoendie

Redactie

Frans van der Heijden
Amsterdam

Foto's

Mladen Pikulic

Ontwerp en lay-out

Urban Perception

Drukwerk

Ger Guijs, Rotterdam

Utrecht, december 2006

Voorwoord

Participatie staat voor meedoen. Iedereen moet *meedoen* en *meedoen* in de samenleving – het is een eis die ook aan jongeren wordt gesteld. Terecht! Gelukkig groeit het inzicht dat je niets voor jongeren (of aan hun problemen) kunt doen zonder hen zélf er van begin tot eind bij te betrekken. Toch worden jongeren, hoe tegenstrijdig ook, nog te weinig bereikt en ingeschakeld bij projecten voor jongerenparticipatie. En *allochtone* jongeren nog veel minder.

Dat is geen goede zaak. Want juist die participatie is een cruciale voorwaarde om problemen structureel voor te blijven. We mogen niet wachten met een beroep doen op jongeren zelf tot hun problemen óók de professionals boven het hoofd groeien.

En dat hoeft ook niet – inmiddels staat gemeenten een enorme diversiteit aan participatiemogelijkheden ter beschikking. Over jongerenparticipatie zijn zelfs hele boekwerken gepubliceerd. Vreemd genoeg lijkt er vaak nog te weinig oog voor al dat aanbod. Of... is het juist een overdaad aan details die verhindert dat potentiële initiatiefnemers door de bomen het bos nog zien?

Met deze brochure wil FORUM u aan een handzame wegwijzer helpen. Een selecte waaier van acht *good practices* biedt de mogelijkheid voor een snel 'kijk en vergelijk': welke participatievorm en -methode past het beste in onze eigen praktijk? Het wiel hoeft niemand meer uit te vinden. Wel dient u te beoordelen in hoeverre dat wiel ook in úw gemeente de jongerenparticipatie aan het rollen krijgt – en rollende houdt. Wij hopen dat deze beknopte handreiking u de nodige tijdwinst oplevert om voortvarend aan de slag te kunnen gaan. Want participeren moet je doen!

Rob Witte

Programmamanager Jeugd en Veiligheid

FORUM, Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling

Inleiding

Het bevorderen van veiligheid *voor* jongeren en het tegengaan van onveiligheid *door* jongeren – dit dubbele doel streeft FORUM na met zijn programma Jeugd en Veiligheid. Tal van gemeenten zijn de afgelopen jaren via het Actieprogramma Preventiebeleid ondersteund bij het voorkómen en bestrijden van jeugdcriminaliteit en interetnische spanningen.

Vooraf dat voorkómen is belangrijk. FORUM stimuleert gemeenten om effectieve preventieactiviteiten te ontwikkelen die óók allochtone jongeren bereiken – dit mede omdat zij bovengemiddeld betrokken zijn bij criminaliteit. Een van de oorzaken van die oververtegenwoordiging is nu juist dat allochtone jongeren vaak slecht bereikt worden door (preventieve) activiteiten en voorzieningen. Onderzoek wijst uit dat deze veel doeltreffender werken als jongeren zelf betrokken zijn bij de opzet en uitvoering ervan.

Jongeren centraal

Op een congres dat FORUM in maart 2006 organiseerde, werd duidelijk dat er in het land veel verschillende initiatieven op het gebied van jongerenparticipatie bestaan. Tegelijkertijd blijkt uit ervaring dat, als het gaat om het vinden en binden van jongeren, de verschillende vormen en methoden niet willekeurig voor alle groepen jongeren en op elk moment zijn toe te passen.

De vraag was dus: hoe kunnen gemeenten snel de weg vinden naar vormen van jongerenparticipatie die ook in hún situatie het gewenste effect sorteren? FORUM heeft daartoe eerst een inventarisatie gemaakt van verschillende participatievormen en -methoden in het land. Vervolgens is een aantal projecten geselecteerd waarin jongeren ook echt centraal staan, en die effectief bevorderen dat zij meedoen.

Het resultaat ligt nu voor u. Deze handreiking presenteert acht gemeentelijke projecten die gericht zijn op verschillende leefgebieden van jongeren. De voorbeeldprojecten zijn zo beschreven en gerangschikt dat de lezer snel overzicht krijgt – welke methoden bestaan er zoal om jongerenparticipatie lokaal doeltreffend vorm te geven?

Vooraf getoetst

Het concept voor deze brochure is voorgelegd aan diverse deskundigen op het gebied van jongerenparticipatie, onder wie de oud-voorzitter van de Jeugd Raad en de voorzitter van de Commissie Effectief Vooraf. Deze commissie toetst preventieplannen van gemeenten vooraf op hun doeltreffendheid en kans van slagen. Ook kreeg een aantal gemeenten de gelegenheid om de handreiking vóór publicatie te beoordelen op bruikbaarheid.

Met deze handzame publicatie hoopt FORUM gemeenten op weg te helpen bij hun ambitie om een duurzame en effectvolle jongerenparticipatie te realiseren.

Good practice – een waaier van inspiratie

Kijk en vergelijk. Hierna belichten we acht praktijkvoorbeelden van jongerenparticipatie in verschillende gemeenten. Volgens een vaste indeling komen steeds de belangrijkste aspecten aan de orde: het doel en de doelgroep, de betrokken partijen, de inbreng van de jongeren zelf, het bereik en specifieke succes- en faalfactoren. Voor nadere informatie wordt tot slot verwezen naar websites, publicaties en contactpersonen in de desbetreffende gemeente.

Americans

f o o r t

LEEFGEBIED

Thuis en op school

Naam van het project

Coaching Marokkaanse en Antilliaanse jongeren

Locatie

Amersfoort

Doel van het project

Het terugdringen van voortijdig schoolverlaten en het bieden van meer toekomstperspectief.

De doelgroep(en)

Jongeren bij wie het op school of thuis niet lekker loopt en net iets extra's nodig hebben: een soort grote broer of zus die hun aandacht geeft en hulp biedt, maar ook leuke dingen met hen doet. In 2005 is een groep Marokkaanse jongeren (13-18 jaar) gecoacht, waarna in 2006 een project is gestart voor Antilliaanse jongeren (13-23 jaar).

Betrokken partijen (ketenpartners) en hun rol

Gemeente Amersfoort (financiering) en Stichting Onderwijsvoorrang Eemland (uitvoering). Het coachingsproject voor Marokkaanse jongeren is een initiatief van de Marokkaanse Vereniging Integratie en Communicatie Amersfoort en onderdeel van het PRIMA-plan.

De wijze waarop jongeren zelf bij het project betrokken zijn

De spil van het project vormen de coaches – Marokkaanse resp. Antilliaanse jongvolwassenen die succes hebben in hun (school)loopbaan maar daarvoor wel eerst 'hobbels' hebben moeten overwinnen. Zij fungeren als rolmodel en stimuleren de jongeren om zelf aan hun toekomst te werken. Hierbij ligt de nadruk niet op de problemen maar juist op de kwaliteiten van de jongeren. De coaching is altijd vrijwillig: alleen jongeren die gemotiveerd zijn, komen in aanmerking. De coaches zijn geen hulpverlener; jongeren met een zware problematiek behoren dan ook niet tot hun doelgroep. Zowel studenten als werkende jongeren kunnen als coach fungeren. Essentieel is dat zij zich betrokken voelen bij hun 'pupillen' en de tijd nemen om hen goed te begeleiden. Alle coaches krijgen vóór de start van het traject een tweedaagse training. Bij succesvolle deelname ontvangen zij een certificaat. Tijdens het traject worden ook de coaches zelf intensief begeleid. Regelmatige intervisiebijeenkomsten bieden de mogelijkheid ervaringen uit te wisselen en vragen voor te leggen aan deskundigen. Daarnaast kunnen coaches altijd direct contact opnemen met de projectleider en via de website onderling communiceren. De coaches ontvangen een kleine onkostenvergoeding.

Bereik onder de doelgroep

In 2005 zijn vijftien Marokkaanse jongeren gecoacht. Eind 2006 is een nieuw project gestart met acht Antilliaanse coaches en acht pupillen.

Succes- en faalfactoren

Een intensieve intake, zowel met de coaches als te coachen jongeren, is belangrijk voor een goed verloop: succes hangt sterk af van hun motivatie. Daarnaast moet de projectleider hen kunnen enthousiasmeren en grote flexibiliteit tonen. Als in de gemeente een hechte Marokkaanse gemeenschap bestaat waar iedereen elkaar kent, is het voor een pupil vaak prettiger om aan een coach uit een andere gemeente gekoppeld te worden.

Informatiebronnen

Internet: www.ovee.nl

Contactgegevens

SOVEE, projectleider Sandra Klokman, telefoon: (033) 470 21 59, e-mail: s.klokman@ovee.nl
Bezoekadres: Heiligenbergerweg 36, 3816 AK Amersfoort

Dordr

echt

LEEFGEBIED

Wonen

Naam van het project

Foyer Crabbehof

Locatie

Dordrecht

Doel van het project

Het bieden van een veilige, gezamenlijke woonomgeving aan jongeren die het moeilijk hebben en hun leven weer op de rails willen krijgen.

De doelgroep(en)

Een ideale combinatie van jongeren ('magic mix') die samen in de Foyer willen wonen: een complex met algemene voorzieningen en een ontmoetingsruimte. Het kan gaan om jongeren met een hulpvraag én jongeren die als rolmodel kunnen fungeren, werkende jongeren en jongeren die zich willen oriënteren op scholing of arbeid, et cetera. De Foyer richt zich in elk geval op Antilliaanse jongens en meisjes (onder wie alleenstaande tienermoeders) tussen 18 en 25 jaar.

Betrokken partijen (ketenpartners) en hun rol

De gemeente Dordrecht en wooncorporatie Woondrecht voeren samen de regie. Daarnaast participeren het Da Vinci College (onderwijs en scholing) en de zorgorganisaties Trivium en De Grote Rivieren, die de jongeren coaching en waar nodig hulp bieden.

De wijze waarop jongeren zelf bij het project betrokken zijn

Jongeren die in de Foyer willen wonen kunnen zich rechtstreeks inschrijven, bijvoorbeeld via het speciale formulier op de website www.foyerdordrecht.nl. Wie een combinatie van wonen en begeleiding/hulpverlening wil, moet zich melden bij een van de deelnemende welzijns- en zorginstellingen. Die kunnen dan voor doorverwijzing zorgen. Met kandidaten voor de Foyer wordt een gedegen onthaalgesprek gevoerd. Zorgvuldige selectie leidt tot de gewenste 'magic mix' van jongeren die ook écht willen. Daarnaast worden gebruikerscontracten opgesteld en duidelijke afspraken met de jongeren gemaakt.

Bereik onder de doelgroep

Van de 200 beschikbare woonplekken zijn er inmiddels 140 ingevuld, waarvan 40 door Antilliaanse jongeren.

Succes- en faalfactoren

De motivatie van de jongeren is essentieel voor het welslagen van het project. Zij moeten goed weten waarvoor ze kiezen als ze in de Foyer willen wonen. Belangrijke succesfactoren zijn daarnaast: de juiste samenstelling van de bewonersmix (en het bewaken daarvan), de kwaliteit van de begeleiding, de leefkwaliteit in de Foyer als woongemeenschap en de relatie van de Foyer met buurt en wijk, sluitende samenwerking tussen de partners (helderheid in rollen en belangen), en tot slot: goede doorstromingsmogelijkheden vanuit de Foyer naar regulier werk en wonen.

Informatiebronnen

Nieuwsbrieven op de website: www.foyerdordrecht.nl

Contactgegevens

- Projectleider Yvonne Naaijken (gemeente Dordrecht), telefoon (078) 639 63 13, e-mail: yjm.naijken@dordrecht.nl
- Wooncorporatie Woondrecht, Ineke Lammers, telefoon: (078) 633 69 57, internet: www.woondrecht.nl

Ensc

hede

LEEFGEBIED

Vrije tijd

Naam van het project

Allochtone meidenwerkster

Locatie

Enschede

Doel van het project

Het voorkómen dat allochtone meiden in een neerwaartse spiraal terechtkomen: door hun zelfstandigheid te vergroten en te voorkomen dat voor hen een scherpere tweedeling in de maatschappij ontstaat.

De doelgroep(en)

Allochtone meiden van verschillende nationaliteiten, waaronder Turks, Marokkaans, Suryoye, Antilliaans, Irakees, Koerdisch, Columbiaans, Afghaans en Bosnisch. Hun leeftijd ligt tussen 10 en 23 jaar, met het accent op de categorie 13-17 jaar.

Betrokken partijen
(ketenpartners) en hun rol

Gemeente Enschede (Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling): subsidiëring, algehele coördinatie. Wijk Welzijn Zuid: uitvoering. Als de deelnemers problemen hebben, wordt er contact gelegd met andere organisaties zoals de school, het maatschappelijk werk of de politie, afhankelijk van de aard van de problematiek. Ook de ouders, vooral de moeders, worden er waar nodig bij betrokken.

De wijze waarop jongeren zelf
bij het project betrokken zijn

Er is een Turkse medewerkster/meidenwerkster aangesteld, die samen met de meiden activiteiten bedenkt of ontwikkelt op basis van hun behoeften. Het kan gaan om laagdrempelige bezigheden als ontmoeting en recreatie, maar ook om activiteiten die gericht zijn op zelfontplooiing en een grotere sociale en economische zelfstandigheid. In de uitvoering helpen de oudere deelnemers vaak de jongere, bijvoorbeeld met huiswerk. Ook is er een vaste werkgroep van meiden van verschillende leeftijden, die de meidenfeesten voorbereiden en praktisch organiseren.

Bereik onder de doelgroep

Het aantal contacten gedurende de projectperiode overtrof de doelstelling verre: 9.950 versus 5.920. In totaal namen 462 meiden deel aan uiteenlopende activiteiten. Van deze groep geeft 85 procent aan dat zij geen gebruik zouden maken van de activiteiten als de allochtone meidenwerkster er niet zou zijn. Vóór het project startte was er nauwelijks contact met de doelgroep – via het algemene meidenwerk bleek dat zeer moeilijk. Ook zijn er nu contacten gelegd met de ouders en is er een netwerk opgebouwd rond de doelgroep.

Succes- en faalfactoren

Het succes is vooral gebaseerd op vertrouwen tussen de allochtone meiden en de Turkse meidenwerkster. Ook haar huisbezoeken hebben heel positief gewerkt: de ouders zagen dat zij 'OK' was en lieten hun dochter(s) met een gerust hart naar de activiteiten gaan – ook al omdat daar in het begin geen jongens of mannelijke begeleiders bij waren. Een succesfactor is verder dat de activiteiten aansluiten bij de eigen wensen en behoeften van de meiden. Door de thematische aanpak kunnen zij bovendien laten zien hoeveel eigen kracht en mogelijkheden ze hebben.

Informatiebronnen

Publicatie: *Verheven doelen vanuit grote nuchterheid*. Het Enschedese preventiebeleid in woord en beeld; Enschede, 2004. (Eindrapportage Preventiebeleid 2001-2004 in de gemeente Enschede, kortweg: CRIEM)

Contactgegevens

- Gemeentelijke projectleider preventieprojecten: Diny Alink, telefoon: (053) 481 79 29, e-mail: d.alink@enschede.nl
- Manager jongerenwerk Alifa, Rianne Bruijs, telefoon: (053) 480 12 00, e-mail: r.bruijs@alifa-welzijn.nl

Leeuw

waarden

LEEFGEBIED

Op straat

Naam van het project

Straattalent-Team (S-Team), onderdeel van het project Full Colour

Locatie

Leeuwarden

Doel van het project

Het opsporen op straat van afglijdende jongeren voor wie hulp of begeleiding wenselijk is, maar die niet bereikt worden of voortijdig afhaken in begeleiding. Via stichting Het Buro worden zij vervolgens toegeleid naar reguliere hulpinstellingen en dienstverleners. Achterliggend doel is het bevorderen van een positieve binding met de samenleving, zodat de jongeren (weer) meer uitzicht krijgen op een maatschappelijk constructieve carrière.

De doelgroep(en)

Het S-team richt zich op probleemjongeren van 12 tot 24 jaar die (nog) geen hulp krijgen van andere instellingen. Het gaat met name om Marokkaanse en Antilliaanse jongeren, vooral jongens maar ook meisjes. Ze hebben vaak meerdere problemen op divers gebied: wonen, financiën, scholing, werk, sociale contacten, drugsgebruik en autoriteiten.

Betrokken partijen (ketenpartners) en hun rol

Het Buro stuurt het S-Team aan, biedt 'eerste hulp' aan opgespoorde jongeren en bemiddelt hen naar reguliere voorzieningen. De gemeente Leeuwarden zorgt voor (financiële) ondersteuning. Belangrijke partners in de opsporing zijn het jongerenwerk, de politie, het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt en scholen. Daarnaast participeren diverse hulpverlenende instanties, Kleurrijk Beraad, Digitaal Trapveld, Jeugdreclassering en de provinciale stichting Partoer. Ook met ouders wordt contact gelegd: hun directe betrokkenheid verbindt de wereld thuis en de buitenwereld.

De wijze waarop jongeren zelf bij het project betrokken zijn

Het S-team bestaat uit jongeren die zelf op straat geleefd hebben en dus streetwise zijn. Zij weten wat hun 'ex-collega's' beweegt om maatschappelijke normen en waarden te overschrijden en waaruit de weerstand bestaat tegen reguliere hulp- en dienstverlening. De teamleden zelf hebben echter de keuze gemaakt om te investeren in hun toekomst. Omdat deze straatcoaches dezelfde ervaringen hebben en 'de taal van de straat' spreken, zien de risicjongeren hen als bekenden en kunnen zij als positief rolmodel fungeren. Opgespoorde jongeren worden door het S-team direct gekoppeld aan een casemanager van Het Buro, die voor verdere toeleiding zorgdraagt. Ook de straatcoaches zelf worden intensief begeleid (en getraind) door een Buro-professional. Deze helpt hen bovendien met praktische zaken (educatie e.d.), zodat zij na hun S-Teamwerk definitief een maatschappelijk zinvol leven kunnen oppakken.

Bereik onder de doelgroep

Eind 2006 waren 150 probleemjongeren door het S-team opgespoord, van wie een aantal vervolgens door Het Buro is begeleid. Hun leeftijd varieert van 14 tot 24 jaar. Het S-team zelf bestaat uit zeven jongeren met verschillende etnische achtergronden.

Succes- en faalfactoren

Met een kleine doelgroep houden zich vaak (te) veel instanties bezig. Elk voeren ze een stukje van de regie, en dat werkt niet efficiënt; de jongeren hebben behoefte aan snelle en praktische hulp in direct contact. Verder: wees voorzichtig met het onderscheiden van niet-willers en niet-kunners. Als je aan het kunnen gaat werken, komt het *willen* vaak vanzelf.

Informatiebronnen

Publicaties: *Eindrapport Project Full Colour 2002/2005* en *Full Colour Methodiekbeschrijving & Praktijk*

Contactgegevens

- Het Buro, André Saris of André Visser, telefoon: (058) 288 57 47, e-mail: info@hetburosaris.nl, internet: www.hetburosaris.nl
- Gemeente Leeuwarden, C. de Jong of S. Bruinsma, telefoon: (058) 233 80 54/89 27, e-mail: cdjong@leeuwarden.nl of sbruinsma@leeuwarden.nl

Maastricht

richt

LEEFGEBIED

Vrije tijd

Naam van het project

Multicultureel jongeren kenniscentrum (MCJKC)

Locatie

Maastricht

Doel van het project

Het voorkómen en wegwerken van achterstanden bij (allochtone) jongeren. Dit gebeurt door activiteiten voor en door jongeren die bijdragen aan: participatie in onderwijs en arbeid, zelforganisatie van de jongeren, het voorkómen van marginalisering, het terugdringen van criminaliteit en recidive, het creëren van een positief zelfbeeld, het bevorderen van contacten en wederzijdse positieve beeldvorming tussen allochtone en autochtone jongeren.
De activiteiten van het tijdelijke MCJKC zijn inmiddels structureel ondergebracht bij jongeren centrum Code 043.

De doelgroep(en)

Jongens en meisjes (11 t/m 25 jaar) van diverse etnische komaf: Turks, Marokkaans, Surinaams, Antilliaans, Moluks en autochtoon.

Betrokken partijen (ketenpartners) en hun rol

Stichting Trajekt (lokale welzijnsstichting) en de Marokkaanse jongerenorganisaties Atlas, El Irada en El Fath. De (Molukse) projectleider van het MCJKC, tijdelijk in dienst van stichting Trajekt, heeft informatie verspreid en voorlichting gegeven over het project, draagvlak gecreëerd en jongeren geworven en begeleid.

De wijze waarop jongeren zelf bij het project betrokken zijn

Een aantal jongeren (18-21 jaar, allochtoon en autochtoon) is actief geweest in een 'peer-raadpleging': zij inventariseerden bij andere jongeren welke knelpunten zij ervaren in Maastricht. Deze peer-raadplegers hebben een vragenlijst opgesteld, jongeren geïnterviewd en de antwoorden verwerkt in een rapport. Vooraf zijn zij een weekend lang getraind in communicatie en interviewtechniek. Later is een 'verbetergroep' ingesteld, bestaande uit zeven jongeren en acht volwassenen. Ook bij de organisatie van de activiteiten die daaruit voortkwamen, zijn steeds jongeren betrokken geweest.

Bereik onder de doelgroep

Het bereik verschilde per activiteit. Aan de 'vaste groepen' binnen het MCJKC namen 150 jongeren actief deel. Aan de diverse grote, 'losse' activiteiten deden 550 jongeren mee, terwijl een multicultureel festival – door jongeren zelf georganiseerd, zo'n 2.000 jonge bezoekers trok.

Succes- en faalfactoren

De belangrijkste factoren: je moet uitgaan van de jongeren zelf, ze ruimte bieden en vertrouwen geven.

Informatiebronnen

Publicaties: *Naar een MCJKC in Maastricht*. Dienst OCWS, afdeling Welzijn en Zorg (september 2002), en *MCJKC – nulmeting*; Stichting Trajekt, Sarah Smeets (februari 2004).

Contactgegevens

- Stichting Trajekt, Sarah Smeets, telefoon: (043) 325 45 10, e-mail: sarah.smeets@trajekt.nl
- Welzijn en Zorg gemeente Maastricht, Joan Beemer, telefoon: (043) 350 54 26, e-mail: joan.beemer@maastricht.nl

eegeein

LEEFGEBIED

Burgerschap

Naam van het project

Jong Nieuwegein (Jongerenraad)

Locatie

Nieuwegein

Doel van het project

Jongeren stimuleren tot maatschappelijke en politieke bewustwording en participatie in de samenleving. Het niveau van participatie wordt bepaald door de mogelijkheden van de jongeren zelf. Afhankelijk hiervan kan het gaan om meedelen, medeweten, meepraten, meebeslissen en meedoen.

De doelgroep(en)

Alle jongeren tussen 12 en 25 jaar.

Betrokken partijen (ketenpartners) en hun rol

De gemeente Nieuwegein en Stichting Welzijn Nieuwegein e.o. (SWN) begeleiden de Jongerenraad. Ook met de wethouder van Welzijn is er geregeld overleg. Het lokale jongeren netwerk New Fun, waaruit de Jongerenraad is voortgekomen, biedt ervaringsdeskundigheid en activiteiten op het gebied van jeugdparticipatie.

De wijze waarop jongeren zelf bij het project betrokken zijn

De Jongerenraad bestaat uit zes tot tien jongeren, die burgemeester en wethouders (gevraagd en ongevraagd) adviseren over alle relevante aangelegenheden rond het jeugdbeleid. De leden worden door het college van B&W benoemd voor een periode van vier jaar, parallel aan de zittingsperiode van de gemeenteraad. Bij de samenstelling wordt gestreefd naar een evenredige afspiegeling van de bevolking in Nieuwegein.

Initiatiefnemer (en nauw verbonden met de Jongerenraad) is New Fun, een club van jongeren die de participatie van de lokale jeugd wil bevorderen. Dit gebeurt onder meer door het organiseren van debatavonden, 'meeloop'-projecten met gemeenteraadsleden en andere bewustwordingsactiviteiten. New Fun zelf komt voort uit een gemeentelijk offensief om de jeugdparticipatie in Nieuwegein te verankeren. Andere initiatieven in dat verband zijn: Scholierenparticipatie, Platform Jeugdbeleid, Participatieprijs 2002, Jeugdombibus, inspraakuren voor jongeren en wegwijsdagen op het gemeentehuis.

Bereik onder de doelgroep

Nieuwe kandidaat-leden voor de Jongerenraad worden bereikt via scholen, sportverenigingen, ouders en via het eigen netwerk van de al deelnemende jongeren.

Succes- en faalfactoren

De jeugd blijkt in het algemeen niet zo geïnteresseerd in de (lokale) politiek, waardoor het moeilijk is om jongeren te bereiken. De werving van deelnemers is steeds een probleem. Om meer succes te boeken is nu een structurele 'overeenkomst' met verschillende scholen gesloten, zodat de projecten voortaan verzekerd zijn van voldoende deelname.

Informatiebronnen

Internet: www.jongnieuwegin.nl

Contactgegevens

- Gemeente Nieuwegein (Programma Opvoeding, Onderwijs en Jeugd), telefoon: (030) 607 15 27
- SWN e.o., Jongerenwerk, telefoon: (030) 603 37 48
- Jong Nieuwegein, e-mail: jongerenraad@welzijnnieuwegein.nl

Os

LEEFGEBIED

Vrije tijd

Naam van het project

PRIMA-plan en participatiepanels

Locatie

Oss

Doel van het project

Het terugdringen van risicovol gedrag en het voorkómen van overlast door hangjongeren; het bevorderen van een beter begrip en een goede verstandhouding tussen allochtone en autochtone jeugd; het realiseren van een actieve deelname van jongeren en hun ouders aan het jeugd- en integratiebeleid in Oss (planvorming, uitvoering en evaluatie).

De doelgroep(en)

Allochtone risicjongeren (voornamelijk Turks) en gemengde groepen allochtone en autochtone jongeren. Het gaat om jongens en meisjes in de leeftijd van 10 tot 20 jaar.

Betrokken partijen (ketenpartners) en hun rol

Stichting Vivaan voert het ambulante en stedelijk jongerenwerk uit. Daarnaast participeren jongerencentrum 't Honk, de politie (jeugdagent/wijkagent) de jongerenpreventiewerker (JPP), Novadic (verslavingszorg) en twee woningbouwverenigingen. Er is geregeld contact tussen de jeugdagenten en 't Honk, en waar nodig worden jongeren naar andere instellingen doorverwezen. Maandelijks is er overleg tussen ambulante jongerenwerkers, politie, JPP en Novadic. Bij de planvorming en uitvoering zijn participatiepanels betrokken van ouders, zelforganisaties, deskundigen én jongeren. Zij geven signalen af over de problemen van de allochtone jeugd en bedenken oplossingen, maken keuzes, bewaken het verloop van de projecten en adviseren over de uitvoering. De participatiewerkster van Vivaan verzorgt de werving, selectie en ondersteuning voor de panels.

De wijze waarop jongeren zelf bij het project betrokken zijn

Vanuit de participatiepanels doen ook jongeren aan de planvorming mee. Hun inbreng bij de *uitwerking* van de plannen is echter groter. Bij elkaar gebracht door de participatiewerkster en het jongerenwerk doen jongeren volop mee aan de uitvoering van verschillende activiteiten (zie 'bereik').

Bereik onder de doelgroep

Aan diverse specifieke activiteiten (los van het reguliere jongerenwerk) hebben 116 allochtone jongeren deelgenomen (in 2005). Het ging onder meer om een zakgeldproject, een filmproject, gemengde breakdancegroepen, een capoeiragroep, een bezoek aan kamp Vught, een internationaal voetbaltoernooi en een open dag van 't Honk. Bepaalde jongeren worden verder bereikt via het panel van moeders, het spreekuur van de schoolconsulent, een focusgroep bij 't Honk, de gemengd samengestelde jongerenraad, de gezinscontactpersoon bij de Opvoedingswinkel en de coach bij het jongerenloket van Way2Go.

Succes- en faalfactoren

Het succes van de panels wordt sterk bepaald door de inzet van de participatiemedewerkster (begeleiding), investeringen in de leden (trainingen, financiële tegemoetkoming) en concrete resultaten. Ook belangrijk: hoe effectief ga je om met 'metaal-moeheid' onder de panelleden? Verder is het zaak in de toekomst meer samenwerking te realiseren tussen de Jongerenraad, jeugdleden van de panels en andere actieve allochtone jongeren (onder meer vanuit de moskeeën).

Informatiebronnen

Publicatie: *PRIMA-plan: prima verlopen?* (eindevaluatie IVA/Tilburg)

Contactgegevens

- Gemeente Oss, projectleider Merlijn Kurvers, telefoon: (0412) 62 92 67, e-mail: m.kurvers@oss.nl
- Stichting Vivaan, participatiemedewerkster Nezahat Akbal, telefoon: (0412) 64 79 75

Zoeter

meer

LEEFGEBIED

Burgerschap

Naam van het project	Jongeren Advies Raad (JAR) van het JIP (Jongeren Informatie Punt)
Locatie	Zoetermeer
Doel van het project	De Jongeren Advies Raad ondersteunt het JIP bij het bereiken van zijn belangrijkste doel: informatie toegankelijk maken en ter beschikking stellen aan jongeren van 12 tot 25 jaar – om hun ontwikkeling naar zelfstandigheid en zelfredzaamheid te bevorderen, en te voorkomen dat ze problemen krijgen op materieel en immaterieel gebied. Het gaat om informatie op allerlei terreinen: gezondheid en seksualiteit, wonen en werken, vrijetijdsbesteding, financiën, drugs en alcohol, et cetera.
De doelgroep(en)	Alle jongeren tussen 12 en 25 jaar, zowel voor het JIP als de JAR.
Betrokken partijen (ketenpartners) en hun rol	De gemeente Zoetermeer, die het JIP en de JAR subsidieert; het JIP, dat de Jongeren Advies Raad heeft ingesteld; en uiteraard de JAR zelf, die het JIP ondersteunt en adviseert.
De wijze waarop jongeren zelf bij het project betrokken zijn	De Jongeren Advies Raad (gemiddelde leeftijd van de leden: 17 jaar) ondersteunt het JIP met raad en daad. De JAR denkt en beslist mee over de activiteiten, producten en diensten. Zo beoordelen de leden, als ervaringsdeskundigen bij uitstek, de folders en websites van het JIP op uitstraling en toegankelijkheid voor jongeren. Ook zijn ze actief bij de opzet van diverse activiteiten: wat is belangrijk en slaat aan bij de jeugd? Door de advisering van de JAR weet het JIP beter wat er speelt onder jongeren. De raad komt één keer per maand bijeen.
Bereik onder de doelgroep	Voor deelname aan de JAR komen nog altijd veel aanmeldingen binnen. Die zijn zeer welkom, want het is de bedoeling dat er (ook tussentijds) steeds weer nieuwe mensen instromen. Ook het bereik en de bekendheid van het JIP zelf vertoont een stijgende lijn. Steeds meer jongeren weten de weg te vinden. In 2005 wendden zich 2.100 jongeren tot het JIP voor informatie, ondersteuning, advies of bemiddeling.
Succes- en faalfactoren	Om optimaal voeling met jongeren te houden, is het belangrijk dat de JAR zich steeds tijdig vernieuwt. Leden die niet meer tot de doelgroep zelf behoren, zullen dus plaats moeten maken voor jongere adviseurs. Een ander aandachtspunt: adviezen vanuit de JAR moeten goed bekeken en beoordeeld worden op relatieve 'houdbaarheid'. Inspelen op al te vluchtige trends zou de productiekosten van (steeds weer nieuwe) informatiedragers sterk opdrijven.
Informatiebronnen	Internet: www.jipzoetermeer.nl
Contactgegevens	JIP Zoetermeer, hoofdmedewerker Iris Hanny, telefoon: (079) 331 00 55, e-mail: iris@jip.org Bezoekadres: Stadhuisplein 4, Zoetermeer

2 x 10 tips voor een succesvolle aanpak

Bij alle *good practices* in deze brochure zijn succes- en faalfactoren genoemd die specifiek voor die projecten gelden. Hierna zetten we een aantal ‘overstijgende’ tips op een rij: wat draagt in het algemeen bij aan een succesvolle jongerenparticipatie? Voor een goed overzicht zijn de tips in twee categorieën verdeeld:

- 1) opzet en organisatie,
- 2) benadering en begeleiding.

1 Opzet en organisatie

- Stel bij wijze van ‘gangmaker’ een pakket samen met praktisch toepasbare ideeën voor jongerenparticipatie.
- Peil de mening van jongeren, maar zorg er eerst wel voor dat ze over relevante achtergrondinformatie beschikken die aansluit bij hun niveau.
- Baken doelstellingen en doelgroep goed af: over wat en wie hebben we het eigenlijk? Dat is van groot belang voor inhoud en vorm van activiteiten, maar ook voor de keuze van samenwerkingspartners.
- Zorg ervoor dat alle betrokkenen hetzelfde algemene doel voor ogen hebben. Dus bijvoorbeeld niet: ‘de overlast van jongeren verminderen’, want dat is meestal alleen het perspectief van de gemeente.
- Stel een gevarieerd én integraal aanbod samen door differentiatie aan te brengen in leeftijd, opleidingsniveau en participatievorm: zitting in een jongerenraad, organisatorische medewerking aan het project, deelname aan activiteiten.
- Bedenk een werkvorm die jongerenvertegenwoordigers en lokale beleidsmakers effectief met elkaar verbindt.
- Betrek vanaf de start ook sleutelfiguren uit de doelgroep bij het project; stel hen waar mogelijk aan als personeel.
- Creëer een sluitende keten in de aanpak. Kies met overleg de juiste partners, al naar gelang het thema of de problematiek (jongerenorganisaties, welzijn, hulpverlening, ouders, onderwijs, politie, et cetera) en zorg ervoor dat ze elkaar effectief aanvullen.
- Voer de regie zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau; ondersteuning door (bijvoorbeeld) een wethouder geeft extra gewicht aan het project en opent deuren die anders mogelijk gesloten blijven.
- Geef een project voldoende tijd om zijn waarde te bewijzen, en werk toe naar een structurele inbedding. Jongerenparticipatie is uiteindelijk geen project maar een continu proces.

2 Benadering en begeleiding

- Blijf met het project bij de leefwereld van de jongeren, anders zal hun enthousiasme snel wegebben. Ook de communicatie- en wervingskanalen moeten daarbij aansluiten.
- Stem het participatieaanbod af op de specifieke (etnische) achtergrond van de jongeren en werk met interculturele teams die een afspiegeling zijn van de doelgroep.
- Probeer via activiteiten in vrijetijdsbesteding de hulpvraag van de jongeren in kaart te brengen.
- Betrek ook de directe omgeving van de jongeren bij het project, bijvoorbeeld ouders en de school.
- Benader de jongeren met vertrouwen, respect en genegenheid, dat motiveert hen (vooral bij hulpverlening). Ga uit van hun kunnen en niet van hun kennen.
- Behandel de jongeren als gelijkwaardige (gespreks)partners; zij mogen niet de indruk krijgen dat ze de problematische doelgroep van een project zijn. Sta open voor hun standpunten, formuleer gezamenlijke doelen, betrek hen bij het ontwerp van plannen en geef hun een rol in de uitvoering en evaluatie.
- Ondersteun jongeren zo nodig bij hun eerste stappen in maatschappelijke participatie. Vaak is het de eerste keer dat er naar hen geluisterd wordt, bijvoorbeeld als ze zitting nemen in een jongerenraad. Enige begeleiding is op zijn plaats, maar vermijd te allen tijde dat het op ‘sturen’ uitdraait.
- Zorg ervoor dat het aanbod uitdagende elementen voor de jongeren bevat en hen medeverantwoordelijk maakt voor het verloop. Daarbij hoort ook de ontwikkeling of aanscherping van competenties (je mening leren formuleren, luisteren naar elkaar); dat vergroot het zelfvertrouwen, de betrokkenheid en het verantwoordelijkheidsgevoel van jongeren.
- Deel een groep jongeren zo in dat sociale controle, groepscultuur en wantrouwen geen kans krijgen om de activiteiten te belemmeren.
- Bied deelnemers zoveel mogelijk begeleiding (desnoods 1 op 1) en nazorg, om uitval te voorkomen.

Weblinks naar meer informatie

Op de volgende websites vindt u meer informatie over jongerenparticipatie, zowel in het algemeen als in de vorm van projectbeschrijvingen. Laat u inspireren!

Nederland

Landelijk

- forum.nl
- jeugdparticipatie.net
- jeugd.amsterdam.nl
- jeugdraad.nl
- jeugdinformatie.nl
- www.lokaaljeugdbeleid.nl
- nizw.nl
- publiek-politiek.nl
- debeuk.nl
- vng.nl
- minvws.nl
- werkstuknetwerk.nl

Provinciaal

- osmose.nl
- pjpartners.nl
- primo-nh.nl
- smo-overijssel.nl
- ontdekgroningen.nl
- brabant.nl

Lokaal

- youramsterdam.nl
- kuseema.nl
- st-alexander.nl

België

Algemeen

- provant.be
- jeugdwerknet.be
- inpetto-jeugddienst.be
- ond.vlaanderen.be

Contactpersoon jongerenparticipatie bij FORUM:

Charly Behoekoe N.R., e-mail: c.behoekoe@forum.nl, T: (030) 297 43 48

Contactpersoon Commissie Effectief Vooraf:

Rob Witte (secretaris van de commissie), e-mail: r.witte@forum.nl, T: (030) 297 42 39

Bijbanen
vacaturebank

Jongeren Informatie Punt

Sexsprekbeurt

FORUM

INSTITUUT VOOR
MULTICULTURELE
ONTWIKKELING